

Nordea

Ungas matematik- och ekonomikunskaper

2022

En rapport genomförd av Kantar Sifo
på uppdrag av Nordea

Barn och ungdomar om:

Matematik

- Roligt eller tråkigt?
- Vad det kan användas till
- Vem man ber om hjälp

Ekonomikunskaper

- För att fatta beslut
- Om räkningar och lån

Matematik är grundläggande för att förstå pengar och ekonomi bättre

Sett till totalen bland barn och ungdomar är det fler som tycker att matematik är roligt, än som tycker det är tråkigt. Vi kan dock tydligt se att intresset för matematik sjunker ju äldre barnen blir, och att föräldrarnas utbildningsnivå spelar roll. Vi har också undersökt den ekonomiska kunskapen bland ungdomar, 13–18 år. Sedan 2019 har den sjunkit, vilket jag ser som oroande.

Denna undersökning, som genomförs på uppdrag av Nordea via Kantar Sifos webbpanel, är uppdelad i två teman: 1. Barn och ungdomar om matematik, och 2. Ungdomars ekonomikunskaper.

Ingela Gabrielsson
 Privatekonom Nordea

Om Ingela Gabrielsson

Ingela Gabrielsson är privatekonom på Nordea sedan år 2000. Hon gör dagligen analyser av privatekonomiska nyheter och ger privatekonomiska råd. Som jurist i botten kombinerar hon ekonomiska och juridiska aspekter av de svenska hushållens ekonomi. Ingela Gabrielsson är särskilt aktiv i boende-frågor samt engagerar sig i frågor kopplat till unga, till exempel vad gäller flytthinder och hur man kan öka den ekonomiska kunskapen bland barn och ungdomar.

Om undersökningen:

Undersökningen är genomförd via föräldrar med hemmavarande barn 6–18 år, på uppdrag av Nordea via Kantar Sifos webbpanel, under tidsperioden 8–21 december 2021. Urvalet är representativt för den svenska befolkningen vad gäller kön, ålder och region.

Rapporten i korthet:

Del 1

Intresset för matematik sjunker med åldern

Sett till totalen bland barn och ungdomar, 6–18 år, är det fler som tycker att matematik är roligt än som tycker att det är tråkigt, 43 procent jämfört med 34 procent. Dock sjunker intresset tydligt med stigande ålder.

Läs mer på sidan 6

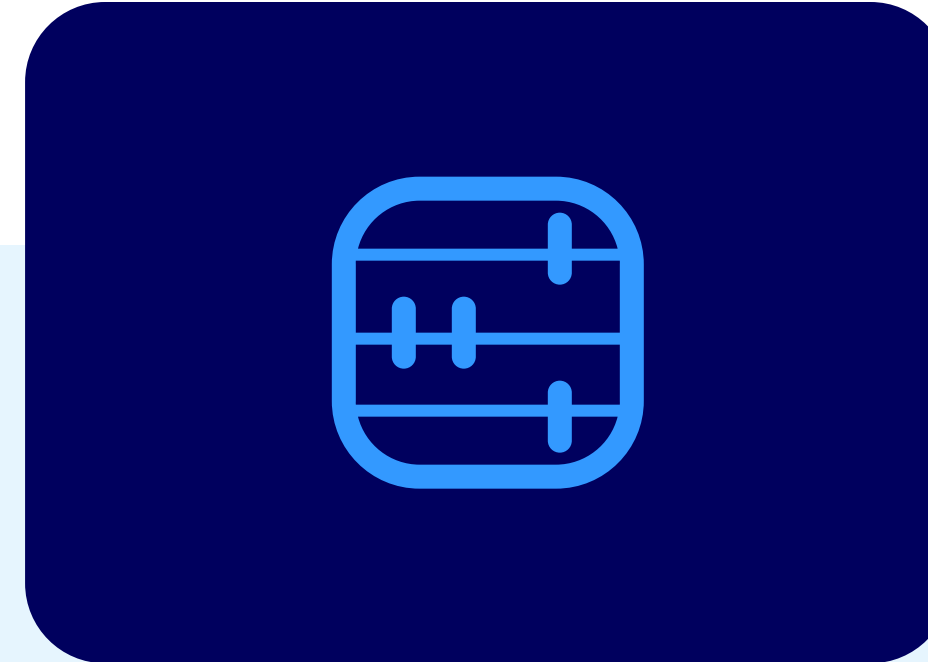

Föräldrarnas utbildningsnivå spelar roll

Barn och ungdomar med universitets- och högskoleutbildade föräldrar tycker i högre grad att matematik är roligt, och anger i betydligt mindre grad att det är svårt.

Läs mer på sidan 6

Del 2

Matematikens främsta användningsområden

Främsta användningsområdet för matematik är för att ha koll på sin ekonomi och pengar – det uppger drygt hälften. 46 procent uppger till sitt framtida jobb och 36 procent för att räkna när man handlar i affären.

Läs mer på sidan 10

Många saknar kunskap för att kunna fatta egna ekonomiska beslut

Sex av tio ungdomar, 13–18 år, saknar eller vet inte om de har tillräcklig kunskap för att kunna fatta ekonomiska beslut på egen hand. Fyra av tio uppger att de har låg eller ingen kunskap om hur man betalar sina räkningar eller vilka typer av lån man ska undvika.

Läs mer på sidan 12

Del 1

Barn och ungdomar om matematik

- Intresset för matematik _____ s. 6
- Hur kan man göra matematik roligare högre upp i åldrarna? _____ s. 7
- Därför är matematik roligt eller tråkigt _____ s. 8
- Vem vänder man sig till för stöd med matematiken? _____ s. 9
- Främsta användningsområden för matematik _____ s. 10

Del 2

Ungdomars ekonomikunskaper

Så ser ungdomar på sina ekonomikunskaper _____ s. 12

- Kunskap om att betala räkningar _____ s. 13
- Lån man ska undvika _____ s. 13

Privatekonomen tipsar:

- Så pratar du pengar med ditt barn _____ s. 14

Del 1

Barn och ungdomar om matematik

Intresset för matematik

Matematik är roligt – det anser 43 procent av alla barn och ungdomar 6–18 år. Det är fler än som tycker det är tråkigt då 34 procent uppger det. Men intresset sjunker med åldern.

Medan omkring hälften av barnen 6–12 år anser att matematik och siffror är kul, sjunker andelen kraftigt ju äldre barnen blir. **Bland 16–18-åringar tycker endast 30 procent att matematik är roligt.** Över hälften av 6–9-åringarna tycker att det är kul med siffror, därefter sjunker andelen kraftigt. Bland 13-åringar och uppåt är det endast en av tio som tycker det är kul.

Resultatet visar att föräldrars utbildningsnivå spelar roll. **Barn och ungdomar med universitets- och högskoleutbildade föräldrar tycker i högre grad att matematik är roligt**, och anger i betydligt mindre grad att det är svårt.

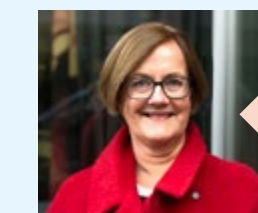
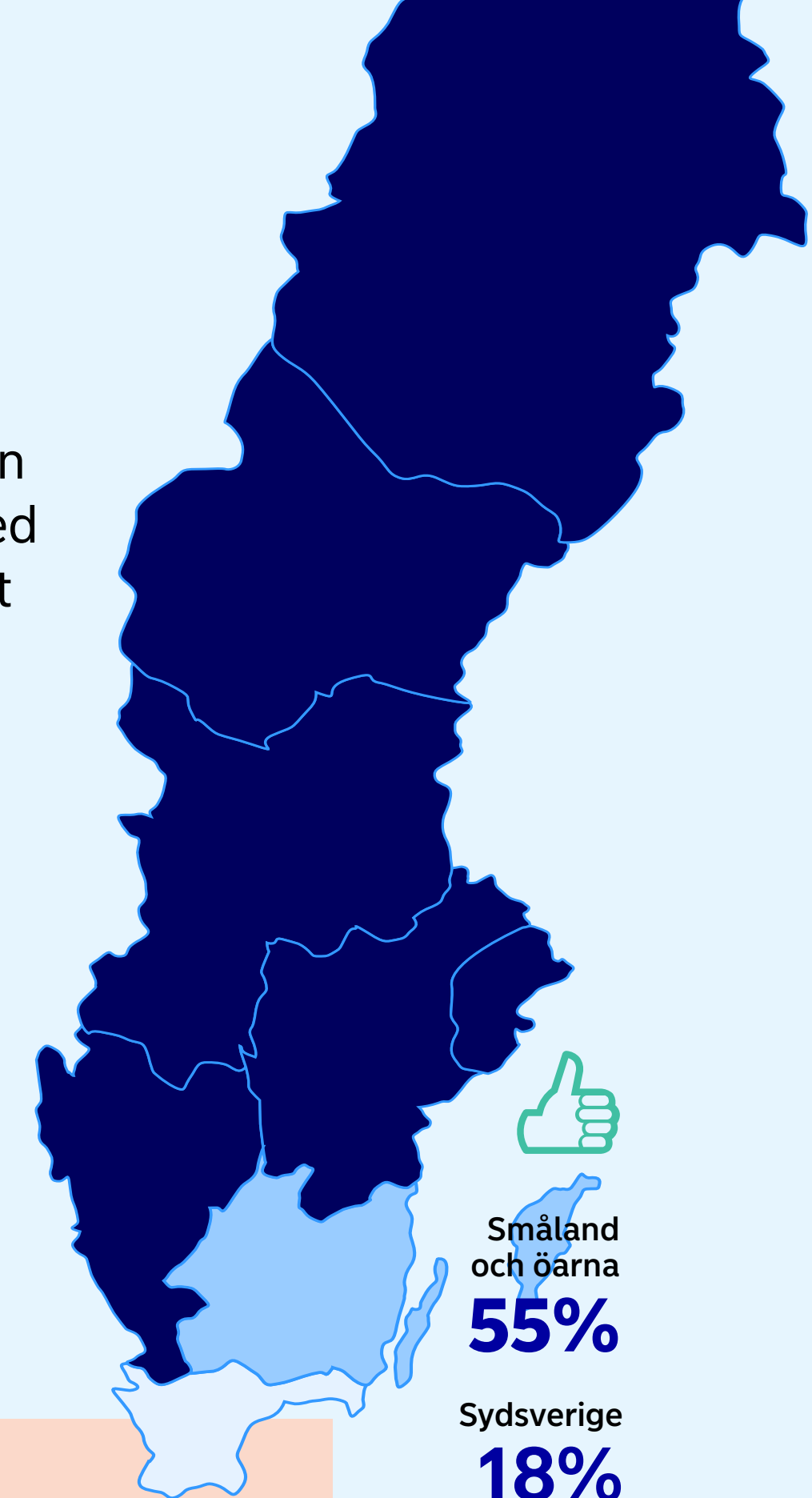

"Resultatet visar att föräldrars utbildningsnivå spelar roll."

Det finns också regionala skillnader:

Sydsverige sticker ut – en majoritet av barnen och ungdomarna där tycker det är tråkigt med matematik enligt undersökningen, 71 procent mot rikssnittet på 34 procent. Det är också få där som anser att det är roligt, 18 procent mot 43 procent som rikssnitt.

Tvärtom är det i Småland och öarna. Där anser en stor andel barn att det är roligt med matematik – drygt hälften (55 procent). Där är också en väldigt liten andel som tycker det är tråkigt – endast 7 procent.

Privatekonomen kommenterar:

Att intresset för matematik sjunker med stigande ålder är naturligtvis problematiskt. Det är oerhört viktigt att alla barn och ungdomar får möjlighet att utvecklas inom matematik. Det lägger en viktig grund i livet. Jag tror att matematiken kan upplevas för abstrakt. Det behövs mer koppling till verkligheten och särskilt till ungdomarnas verklighet, och konkreta exempel från det verkliga livet. Många barn och unga kan ha svårt att förstå självklara användningsområden för matematiken i sin vardag.

Hur kan man göra matematik roligare högre upp i åldrarna?

Tips från Salman Eskandari, medgrundare av Albert AB – en digital läroplattform med roliga och pedagogiska övningar i linje med läroplanen:

I lägre åldrar har matematiken en stark koppling till det vardagliga livet och situationer man känner igen, till exempel räkna antalet glassar. I takt med att man blir äldre försvinner den kopplingen i utbildningen. Helt plötsligt beskrivs all matematik med konstiga tecken, uppställningar och variabler. När man förlorar vardagskopplingen, så upplevs matematiken helt plötsligt som svår och oförståelig.

För att ta ett exempel: Man kan fråga nästan vilken 6-åring som helst hur många godisbitar de får var och en om de är tre kompisar som ska dela på nio godisbitar. Men lägger man fram ett bråk $\frac{9}{3}$ så vet de inte längre vad de ska göra.

Vårt bästa tips till de som lär ut matematik är att tänka på matematik i förhållande till barnens vardag och situationer som de kan relatera till – så långt upp i åldrarna som det bara går. Och för barnen rekommenderar vi att man först övar med läromedel och/eller digitala verktyg som gör just det.

”När man förlorar vardagskopplingen, så upplevs matematiken helt plötsligt som svår och oförståelig”

Salman Eskandari, Albert AB

Därför är matematik roligt eller tråkigt

Topp tre orsaker till varför matematik är tråkigt är för att det är svårt, man känner sig dålig på ämnet eller att det är svårt att förstå.

42%

Jag tycker att matematik är svårt

Varför matematik är tråkigt enligt barn och ungdomar 6–18 år:

1. Jag tycker att matematik är svårt 42 %
2. Jag känner mig dålig på matematik 41 %
3. Jag har svårt att förstå 31 %

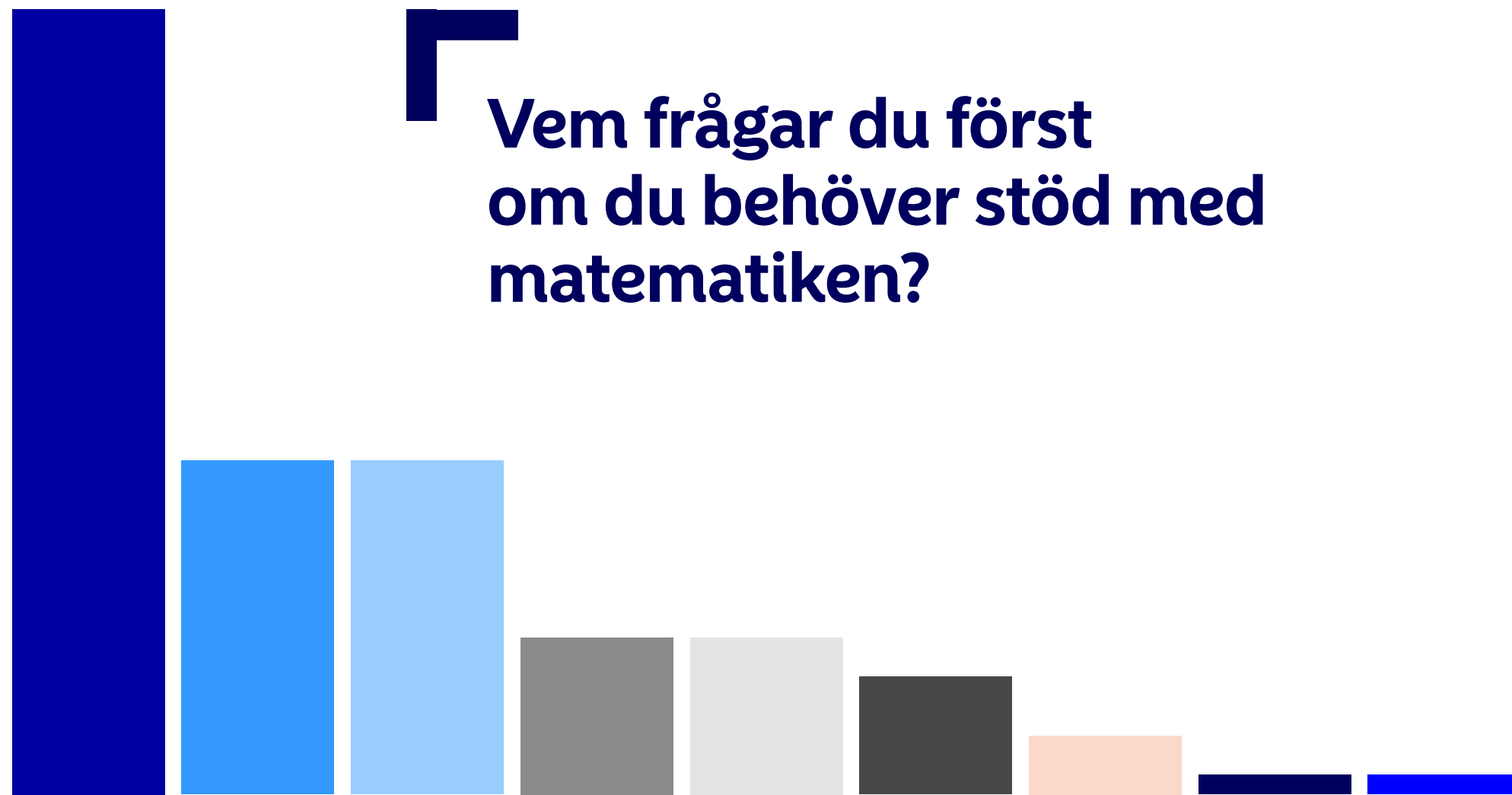
Bland de barn som tycker det är svårt med matematik finns en överrepresentation av föräldrar med endast grundskola eller gymnasium som utbildning.

De barn och ungdomar som har svarat att matematik är **roligt** uppger att det är för att de är bra på det, det är kul att hitta lösningar på problem och det är roligt med siffror.

Därför är matematik roligt enligt barn och ungdomar 6–18 år:

1. Jag tycker matematik är kul för jag är bra på det 62 %
2. Jag tycker att det är kul att hitta lösningar på problem 33 %
3. Jag tycker att det är kul med siffror 28 %

Vem frågar du först om du behöver stöd med matematiken?

Skolpersonal: 40 %

Syskon: 8 %

Jag googlar: 3 %

Mamma: 17 %

En klasskamrat: 8 %

Någon annan person: 1 %

Pappa: 17 %

Jag behöver inte stöd i matematik: 6 %

Vet inte: 1 %

Vem vänder man sig till för stöd med matematiken?

Fyra av tio frågar i första hand skolpersonal om hjälp om de behöver stöd med matematiken. Att i första hand fråga om stöd av skolpersonalen är alltså inte självklart. Drygt hälften frågar hellre någon annan i första hand, exempelvis föräldrar, syskon eller en klasskamrat.

Privatekonomen kommenterar:

En stor andel barn säger att de vänder sig till skolpersonal i första hand. Det är naturligtvis bra, men vi kanske bör fundera på varför det inte är ännu fler. Är det för att man inte vågar fråga om hjälp eller är tiden för knapp på lektionerna?

Det är viktigt att alla barn och ungdomar får lika möjlighet att lära sig och utvecklas inom matematik, och att det främst sker i skolan eftersom alla barn inte har samma möjligheter i hemmet.

Främsta användningsområden för matematik

Bland 10–12-åringarna tänker 45 procent att matematik främst kan användas för att träna hjärnan, men från 13 år och uppåt sjunker den siffran till en av fem.

De flesta bland barn och ungdomar 10 år och uppåt tycker att främsta användningsområdet är "för att ha koll på min ekonomi och mina pengar". Nästan hälften tänker också att matematik är bra till sitt framtida jobb (46 procent) och en stor andel även till att räkna när man handlar i affären (36 procent).

Vad tänker du att man främst kan använda matematik till?

Max tre svar.

Till att ha koll på min ekonomi och pengar: 52 %

Till mitt framtida jobb: 46 %

Till att räkna när jag handlar i affären: 36 %

Till att träna hjärnan: 27 %

Till att räkna mått när jag bakar: 9 %

Ingenting: 4 %

Vet inte: 4 %

Till att dela på restaurangnota/kostnad: 3 %

Inget av ovanstående: 2 %

Viktigt att träna hjärnan med matematik även bland äldre överlag: Tips från Salman Eskandari, medgrundare av Albert AB – en digital läroplattform med roliga och pedagogiska övningar i linje med läroplanen.

Som med allt annat – övar man inte, så glömmar man. Det är viktigt att utmana hjärnan för att hålla den i form. Vårt bästa tips är att använda vardagssituationer för att träna på sina matematikkunskaper. Till exempel när man är i affären och handlar: Summera alla inköp och se om det stämmer med kvittot. Eller när du reser: Försök att räkna ut hastigheten utifrån hur långt man åker och hur lång tid det tog.

Det finns enkla och vardagliga tillfällen där man får möjlighet att öva på grundläggande matematik som addition, subtraktion, multiplikation och division. Och givetvis utan miniräknare i den mån det är möjligt.

Del 2

Ungdommars ekonomi- kunnskaper

Så ser ungdomar på sina ekonomikunskaper

Samtidigt som främsta användningsområdet för matematik bland 10 år och uppåt är "för att ha koll på min ekonomi och mina pengar", är det hela sex av tio ungdomar i åldern 13–18 år som saknar eller inte vet om de har tillräcklig kunskap för att kunna fatta ekonomiska beslut på egen hand och använda sina pengar på bästa sätt. Det är en klar försämring från Nordeas undersökning från 2019* då hälften uppgav det.

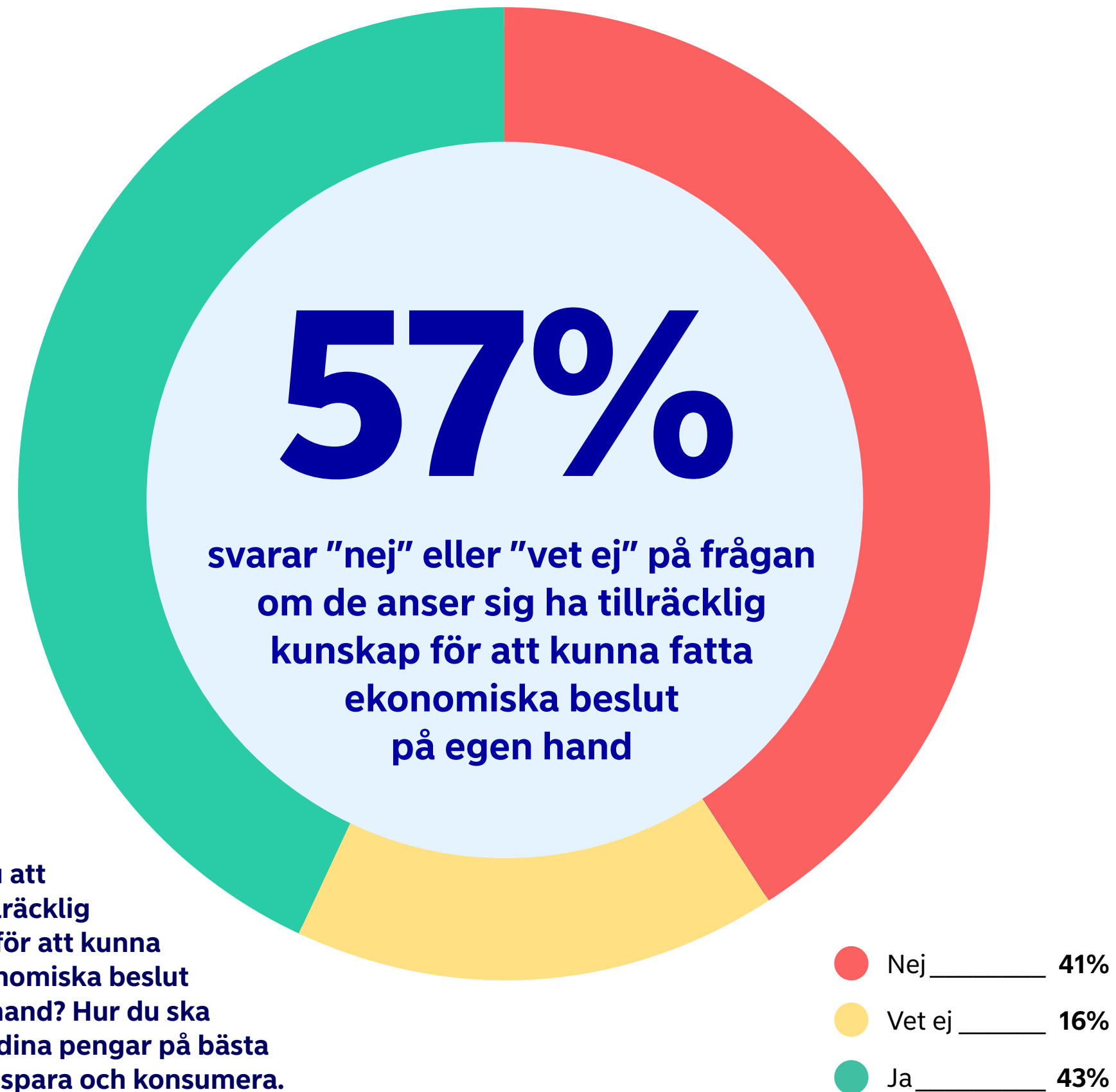
Även i den äldre åldersgruppen 16–18 år är det en betydande andel som uppger att de har ingen eller låg ekonomisk kunskap – totalt 46 procent som svarar "nej" eller "vet inte" på frågan.

*Om ungas ekonomikunskaper – Nordeas undersökning från 2019

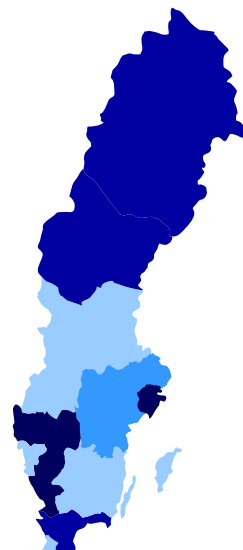

Privatekonomen kommenterar:

I dagens konsumtionssamhälle där det mesta finns ett klick bort är det lätt att frestas av exempelvis sms-lån när man fyller 18 år. Att så många som sex av tio ungdomar i åldern 13–18 år saknar eller inte vet om de har tillräcklig kunskap för att kunna fatta ekonomiska beslut på egen hand är oroande. Att unga saknar viktig kunskap i privat-ekonomi har uppmärksamats på flera håll, och är ett samhällsproblem. Många riskerar ekonomiskt utanförskap.

Tycker du att du har tillräcklig kunskap för att kunna fatta ekonomiska beslut på egen hand? Hur du ska använda dina pengar på bästa sätt, t.ex. spara och konsumera.

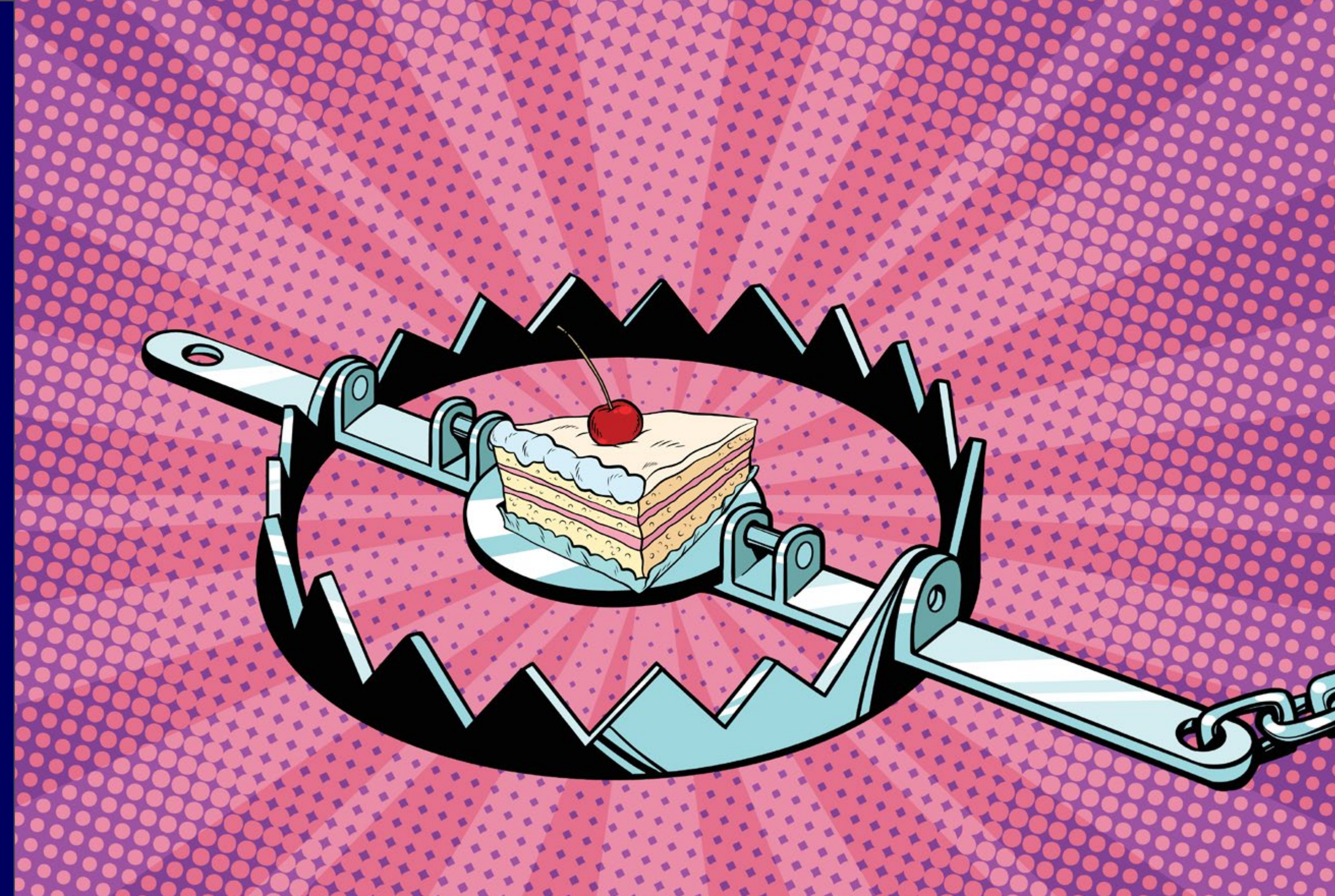

Regionala skillnader

Resultatet visar på regionala skillnader. Drygt åtta av tio av 13–18-åringarna i Sydsverige och sju av tio i Göteborg uppger att de saknar eller har låga kunskaper för att kunna fatta egna ekonomiska beslut. Andelen barn och ungdomar som uppger att de har tillräckliga kunskaper är störst i Stockholm, 61 procent.

Kunskap om att betala räkningar

Fyra av tio av 13–18-åringar har ingen eller låg kunskap om hur man betalar sina räkningar. Även bland de äldre, 16–18 år, ser det ut på samma sätt.

Lån man ska undvika

En lika stor andel, fyra av tio, bland ungdomar i åldern 13–18 år har ingen eller låg kunskap om vilka typer av lån man ska undvika. Kunskapen är högre bland 16–18-åringarna. Där uppger en fjärdedel att de har ingen eller låg kunskap, medan drygt hälften uppger att de har stor kunskap.

Privatekonomen tipsar: Så pratar du pengar med ditt barn

Det finns många fördelar med att prata pengar med sitt barn, och gärna redan i tidig ålder. Tiden du lägger ned när barnen är yngre har du – och inte minst barnen själva – igen senare när de blir äldre. Genom att ge barnen chansen till ett ekonomiskt sunt förnuft är mycket vunnet.

En nyckel till att prata pengar med sina barn på ett positivt sätt är att ge en regelbunden, bestämd fickpeng vid samma tillfälle varje vecka eller månad. Genom att ge barnen en fast summa i vecko- eller månadspeng får de verktyg att förstå och hantera sin ekonomi – nu och i framtiden.

Veckopeng eller månadspeng?

Veckopeng passar bäst för de minsta barnen och det är vanligt att börja med den i sexårsåldern, för att övergå till månadspeng i tio- eller elvaårsåldern. Passa på att prata om vad pengarna kan räcka till och att det också går att spara till något som kostar lite mer. Att själv ge ditt barn förtroendet att själv bestämma över en egen slant gör att du visar att du litar på ditt barn. Du har nu lagt den första byggstenen till att ge ditt barn ett eget sunt pengaförnuft.

Barnen är digitala

Kontantanvändningen i samhället har minskat kraftigt, och många undrar hur vi ska ge fickpengen när vi nu inte längre har kontanter i plånboken. Men för våra barn, som redan lever i den digitala världen, är det inget konstigt med att också pengar är digitala.

TIPS: Fem tips när du ger ditt barn fickpeng:

- Du kan öppna ett bankkonto till ditt barn som du enkelt kan swisha eller föra över pengar till.
- Du bestämmer själv när ditt barn är moget nog att ha ett eget bankkort. På så sätt kan barnet själv styra över sina köp samtidigt som du kan ha koll på barnets saldo.
- Prata med ditt barn om vad pengarna ska användas till i första hand. Detaljstyr inte, men följ upp då och då.
- Lär ut att dyrare inköp kan vänta tills barnen har sparat ihop till utgiften.
- Extra prestationer i hushållet eller i skolan kan kanske innebära en extra slant utöver den regelbundna pengan.

Förslag på belopp du kan ge*:

Genomsnittlig veckopeng		Genomsnittlig månadspeng	
6–8 år	28 kr	9–11 år	199 kr
9–11 år	42 kr	12–14 år	338 kr
		15–17 år	811 kr

*Baserat på Nordeas undersökning om fickpengar från 2021

Tack!

Vill du veta mer och komma i kontakt med oss så finns vi här:

Ingela Gabrielsson
privatekonom Nordea

Tel: 070-227 24 77
ingela.gabrielsson@nordea.se

Nordeas pressjour:
Tel: 0771-40 10 60

Nordea

Förståelse för matematik i ung ålder borgar för att i framtiden kunna ta bättre hand om sin privatekonomi.

Nordea erbjuder därför både Ekonomi-pejl, en privatekonomisk utbildning för äldre barn och ungdomar, och Matteutmaningen som sätter fokus på det roliga med matematik redan i ung ålder.

Nordea ❤️
Matteutmaningen